

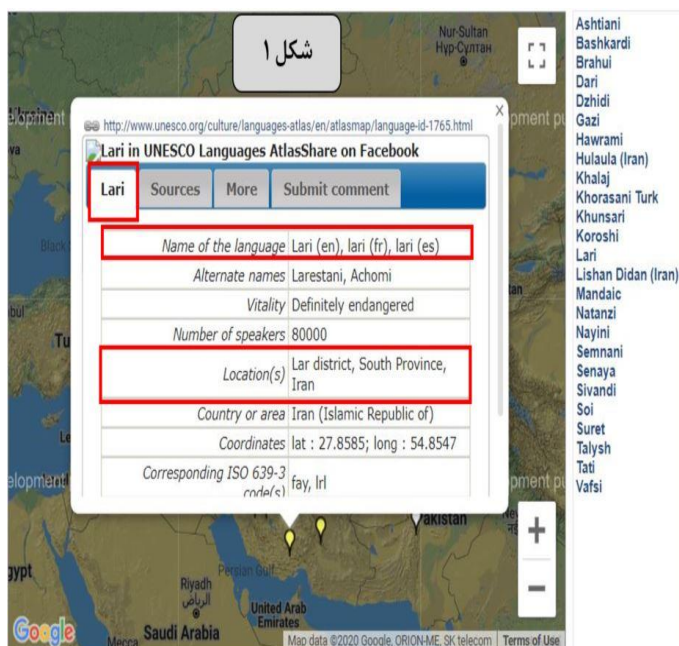

«جنجال بر کالبدی بی جان!»

محمد (سلطان) اورنگ (أهلی) - دکتری زبان شناسی

دانشگاه نیوساوت ولز (UNSW) - سیدنی - استرالیا

قصد بر آن نبود که در مورد اتفاقات اخیر مطلبی به رشته‌ی تحریر در بیاورم چون گفتنی‌ها را درباره زبان لاری پیش از این بیان کرده‌ام و نتیجه تکرار چیزی جز تکدر خاطر خواننده نیست. مطالب گفته شده در تارگاه‌ها را با دقت خواندم و تا آنجا که با دیدگاه‌های زبان شناسی مرتبط است می‌توانم نظر بدهم. سررشته‌ای در بررسی‌های جامعه‌شناختی و تحلیل‌های انسان‌شناسانه ندارم؛ پس بر گفته‌ی شیخ اجل می‌ایستم که: «جایی که جانم را مایه‌ی دانش نیست، سخن نمی‌رانم و خموشی را بهتر پسندم».

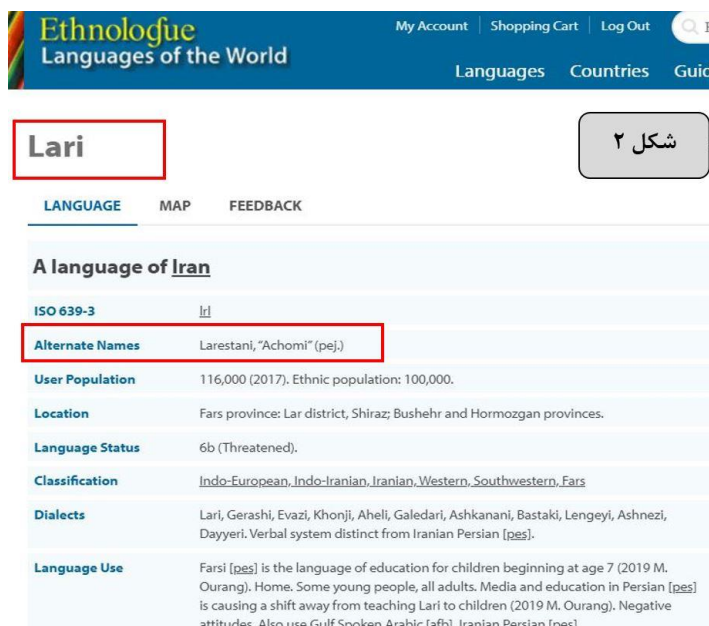
مطلبی از دوستان به بنده رسید که «زبان لارستانی» نقطه‌ی مشترک منطقه‌ی لارستان است و بر اساس نقشه‌ای از تارگاه سازمان آموزشی علمی فرهنگی ملل متحد (UNESCO)، مناطق مورد تکلم «زبان لارستانی» را بیش از سیصد منطقه را در نظر گرفته اند. قطعاً دوست پژوهشگر ما در این خصوص لینک و یا تارگاهی سراغ دارند و سپاسگزار خواهیم بود اگر منبع خود را با ما به اشتراک بگذارند.

جهت اطمینان، کتاب «دانشنامه‌ی زبان‌های در خطر دنیا» را که در سال ۲۰۱۰ توسط «کریستوفر مازلی» نوشته شده، بازمطالعه کردم. در پایان نامه‌ام هم به این پژوهش اشاره نموده‌ام. برای اطمینان دوباره از کتابخانه‌ی دانشگاه به این کتاب دسترسی پیدا کردم.

مازلی در کتاب خود هفتصد صفحه‌ای خود، بیش از دو هزار زبان را در نقطه نقطه‌ی دنیا بررسی کرده است اما هیچ نامی از زبان لاری در این اثر ذکر نشده است.

با این حال، تارگاه یونسکو از زبان «لاری» نام برده است و در «اطلس جامع زبان‌های در خطر» با جستجوی نام کشور ایران، «زبان لاری» به همراه چندین زبان دیگر دیده می‌شود. جالب این جاست که نام زبان (به انگلیسی، فرانسوی و اسپانیایی) در این تارگاه «لاری» ثبت شده است و نام‌های «لارستانی» و «اچمی» به عنوان نام‌های جایگزین در نظر گرفته

شده‌اند. در خصوص مناطقی که در آن‌ها زبان لاری صحبت می‌شود نیز این تارگه تنها منطقه‌ی لار و جنوب ایران را نام برده است (شکل ۱ را نگاهی بیفکنید).

Ethnologue
Languages of the World

My Account | Shopping Cart | Log Out

Languages Countries Guide

Lari

LANGUAGE MAP FEEDBACK

A language of Iran

ISO 639-3 lrl

Alternate Names Larestani, "Achomi" (pej.)

User Population 116,000 (2017). Ethnic population: 100,000.

Location Fars province: Lar district, Shiraz; Bushehr and Hormozgan provinces.

Language Status 6b (Threatened).

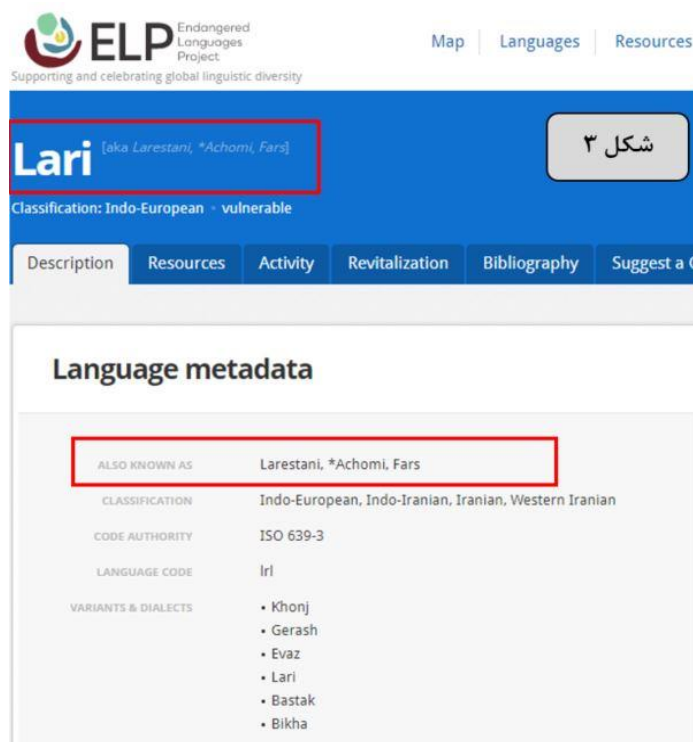
Classification Indo-European, Indo-Iranian, Iranian, Western, Southwestern, Fars

Dialects Lari, Gerashi, Evazi, Khonji, Aheli, Galedari, Ashkanani, Bastaki, Lengeyi, Ashnezi, Dayyeri. Verbal system distinct from Iranian Persian (pes).

Language Use Farsi (pes) is the language of education for children beginning at age 7 (2019 M. Ourang). Home. Some young people, all adults. Media and education in Persian (pes) is causing a shift away from teaching Lari to children (2019 M. Ourang). Negative attitudes. Also use Gulf Spoken Arabic (afb), Iranian Persian (pes).

شکل ۲

در تارگه اِثنولوگ (Ethnologue) که تمامی زبان‌های دنیا را بر اساس میزان خطرپذیری و داده‌های زبان شناختی فهرست کرده است- همان‌طور که در نوشته‌های پیشین نیز اشاره کرده‌ام- نام زبان به عنوان «لاری» شناخته شده است و نام «* اچمی» را کاملاً «بدچَم» و «موهِن» می‌شمارد. بنده در ویرایش این داده‌ها و به روز رسانی اطلاعات مرتبط با نقش‌های زبانی، تعداد گویشوران و آخرین پژوهش‌های انجام شده در مورد لاری با سردبیر این کاتالوگ در ارتباط بوده‌ام. بنابراین، داده‌های این تارگه از نظر زمانی به روزتر و به مراتب دقیق‌تر از تارگه یونسکو و دیگر تارگه‌های مرتبط با زبان‌های در خطر است (شکل ۲ را ببینید).

ELPP Endangered Languages Project
Supporting and celebrating global linguistic diversity

Map Languages Resources

Lari [aka Larestani, *Achomi, Fars]

Classification: Indo-European - vulnerable

Description Resources Activity Revitalization Bibliography Suggest a C

Language metadata

ALSO KNOWN AS Larestani, *Achomi, Fars

CLASSIFICATION Indo-European, Indo-Iranian, Iranian, Western Iranian

CODE AUTHORITY ISO 639-3

LANGUAGE CODE lrl

VARIANTS & DIALECTS

- Khonj
- Gerash
- Evaz
- Lari
- Bastak
- Bikha

شکل ۳

دیگر تارگه‌ای که نام زبان را «لاری» ثبت کرده است، پروژه‌ی زبان‌های در خطر یا همان «ELCat» وابسته به دانشگاه هاوایی است. در این تارگه نیز نام زبان به عنوان «لاری» ثبت شده است و نام‌های دیگر را به عنوان «* لارستانی» و «* اچمی» ذکر گردیده است. این پروژه نیز در حال به روز رسانی داده‌های مرتبط با پژوهش‌های زبان لاری می‌باشد (شکل ۳ را مشاهده بفرمایید).

اما برخی ممکن است این سوال را مطرح سازند که این تارگه‌ها همگی در خارج از کشور ثبت و پژوهش شده‌اند و افراد داخل منطقه نام این زبان را با عنوان دیگری می‌شناسند. در این خصوص باید این نکته را ذکر کنم که برای نام‌گذاری یک زبان، یا پژوهش‌های زبان-شناختی (مثلاً همین تارگه‌ها) را در نظر می‌گیرند و یا

هم پژوهش‌های انجام شده بر روی آن. در مورد دوم این نکته شایان ذکر است که بیشتر پژوهش‌های زبان شناختی (همچنان که در نوشته‌های پیشین مذکور گشت)، عنوان زبان را «لاری» خوانده‌اند (ر.ک. دو مقاله‌ی مفصل پیشین در «گریشنا»، «میلاد لارستان» و «آفتاب لارستان»).

حال، سوال بنده از کسانی که باور دارند عنوان‌های «* زبان لارستانی» و به ویژه «* زبان اچمی» در منطقه بیشتر مورد پذیرش می باشد این است که کدام پژوهش میدانی بر دیدگاه‌های شما صحه می‌گذارد و شواهد متقن شما از این که «همه ی مردم مناطق فارس و هرمزگان و بوشهر» و یا «بیشتر آن‌ها» عنوان «* اچمی» را می‌پسندند، چیست؟

کدام مقاله‌ی علمی و یا پیمایش میدانی ثابت کرده‌اند که مردم سه منطقه بر عنوان «* اچمی» بیشتر توافق نظر دارند؟ در این پیمایش شما چه کسانی حضور داشته‌اند؟ این پیمایش را در کدام مناطق انجام داده‌اید و شرکت کنندگان شما چه کسانی بوده‌اند؟ شما برای حفظ همین کهن زبان به همان عنوانی که خود می‌پسندید («* اچمی» یا «* لارستانی») چه کارهای عملی انجام داده‌اید؟ تعصب بر نام یک زبان و اصرار بر احساسات نخواستسته در هیچ حوزه‌ای از علوم انسانی جایگاهی ندارد.

در نوشته‌ی بعدی در باره‌ی نظرات عزیزان در چند روز گذشته در این تارگاه‌ها بحث خواهم کرد و ماموریت اصلی خود در حفظ زبان‌های در خطر را بیان خواهم نمود. بر این باور استوار هستم که بحث در مورد نام زبان و عنوان این کهن زبان-همان‌طور که پیش‌تر سخن رفت- دردی را که از جان خسته این گونه‌ی زبانی دوا نمی‌کند هیچ، بر کالبد نیمه جان آن نیز روحی نخواهد دمید.

«به فکر حفظ زبان باشیم نه بر سر عنوان آن بجنسیم»

(محمد اورنگ، آوریل ۲۰۲۰ – سیدنی)